

TARTALOMJEGYZÉK

- 2 NAGY CSILLA: BB
- 3 KOZMÁCS ISTVÁN: AZ ANYANYELV NAPJÁRA
- 4 PETRES CSIZMADIA GABRIELLA:
„A NYELVJÁRÁS MEGBÉLYEGZÉSE AZ
ANYANYELV MEGBÉLYEGZÉSÉT JELENTI”.
BESZÉLGETÉS PRESINSZKY KÁROLLYAL
- 7 JÁNK ISTVÁN: AZ ANYANYELVI NEVELÉS
NÉHÁNY ALAPELVE
- 9 KÁZMÉR KLÁRA: A PISA-FELMÉRÉS
MÓDSZERTANA ÉS KRITIKÁJA
- 12 SZILVÁSSY JÓZSEF: GAZDAGABB LETTEM
- 13 MOLNÁR FRIDA: HUMOR PRO & KONTRA
– PSZICHOLOGUS SZEMSZÖGBŐL
- 14 CSALA ALEXANDRA EMMA:
A KORTÁRSKAPCSOLATOK
ÉS A BARÁTI KAPCSOLATOK HATÁSAI
- 16 CSÁKY ANTAL: GONDOLATOK A MATEMATI-
KA ÉS A MÉDIA KAPCSOLATÁRÓL
- 18 AZ ÍGY LÁTOM ÉN A KITELEPÍTÉS
ESSZÉÍRÓ VERSENY ÉRTÉKELÉSE
- 21 KALOCSÁNYI MÓNIKA: NEMES NAGY ÁGNES
BORS NÉNI KÖNYVE CÍMŰ MŰVÉNEK
BÁB- ÉS DRAMATIKUS JÁTÉKOkkal VALÓ
IRODALOMPEDAGÓGIAI FELDOLGOZÁSA
- 23 KANTÁR BALÁZS: SZÖVEG ÉS ILLUSZTRÁCIÓ
PÁRBESZÉDÉN ALAPULÓ FELADATOK
A TOLDI TANÍTÁSÁHOZ (2. RÉSZ)
- 26 CSICSAY ALAJOS: AZ ÓRIÁS EGYSEJTŰ
UTÁN JÖTT A BARLANGI MEDVE
- 27 PETERNAI ZSUZSANNA: TESTVÉRTÉR
- 30 STIRBER LAJOS: ŐRZŐK „A STRÁZSÁN”.
NAGYSZABÁSÚ HANGVERSENNYEL
ÜNNEPELT A ZSELÍZI FRANZ SCHUBERT
VEGYESKAR
- 31 ZELLA ÁGNES: ARANYON NEM FOG
A ROZSDA. LEGERE IRODALMI VERSENY
AZ ARANY-EMLÉKÉV JEGYÉBEN
- 34 A KATEDRA PÉNZES ISTVÁN ANYANYELVI
VETÉLKEDŐ ORSZÁGOS DÖNTŐJÉNEK
GYŐZTESEI
- 35 ISKOLAHÍREK
- 37 HÁZUNK TÁJA

KOZMÁCS ISTVÁN

AZ ANYANYELV NAPJÁRA

1999-ben nyilvánította az Unesco közgyűlése február 21-ét az anyanyelv nemzetközi napjává, melyet 2000-ben ünnepeltek meg első ízben. E nap egyben emléknap is, szomorú esemény emlékét őrzi. 1952. február 21-én Banglades (akkori nevén: Kelet-Pakisztán) fővárosában, Dakkában a bengáli nyelvi mozgalom tagjaiként egyetemisták tüntettek anyanyelvük hivatalossá tétele mellett, s a rendőri sortűz következtében öten meghaltak. Korábban csak a bengáli nyelvi mozgalom napjaként emlékeztek meg február 21-ről, később bangladesi javaslatra az anyanyelv nemzetközi napja lett.

Ma is vannak olyan országok, ahol csak egyetlen hivatalos nyelv van, annak ellenére, hogy az adott ország állampolgárai között jelentős létszámban találhatóak más anyanyelvűek is. Azoknak az államoknak a példája, amelyekben – figyelembe véve a nyelvi sokszínűséget – több hivatalos nyelv is elfogadott, azt mutatja, hogy az anyanyelvhasználat lehetőségének megadása a kisebbségek számára nem gyengíti az állampolgárok kötődését az államszervezethez. Az anyanyelvhasználat problémája ebből a szempontból elsősorban politikai probléma. Olyan probléma ez – a kisebbségi nyelvhasználók anyanyelvhasználatának biztosítása –, mely nem oldható meg a többségi beszélők pozitív hozzáállása nélkül.

Feltehetjük a kérdést: miért is nem támogatják a kisebbségek széleskörű anyanyelvhasználati jogát a többségi beszélők és politikusok?

A válasz kézenfekvő: a hatalmas érdekeken kívül az is hozzájárul, hogy a többségi beszélőknek nincsenek megfelelő ismereteik az anyanyelv mibenlétéről, fontosságáról. Először is tudniuk kellene, hogy mi is az anyanyelv. Gyorsan megszületik a válasz, hogy az anyanyelv az a nyelv, amelyet első nyelvként megtanul az ember, és amelyikkel azonosul. Ez a válasz azonban azonnal újabb kérdéseket is szül: mi a helyzet,

ha valaki két nyelvet tanult meg elsőként? És mi a helyzet akkor, ha valaki nem az első megtanult nyelvén alkot és él (például Kundera)? És vajon minden magyarnak (szlováknak, oroszoknak stb.) ugyanaz az egy magyar (szlovák, orosz stb.) nyelv az anyanyelve?

Gondoljunk bele: a gyermek számára a szüleitől, környezetétől megtanult magyar nyelv a magyar nyelv, és nem a standardizált, idealizált nyelv, amelynek tudását számon kérik rajta az iskolában. És ez így van minden nyelv esetében. Az anyanyelv az, amelyen kognitív képességeink fejlődnek, s miközben az anyanyelv segítségével megismerjük a világot, aközben egyre jobban birtokba vesszük az anyanyelvünket is. Mi történik azonban akkor, ha mindez nem anyanyelven történik?

Ma már tudott dolog, hogy az ún. idegennyelv-mellékhatás többek között azt eredményezheti, hogy a környezet alacsonyabb értelmi képességet tulajdonít egy személynek, mint amikor az anyanyelvét használja. A nem anyanyelvükön tanuló, tanulási nehézségekkel küzdő gyerekek nem anyanyelvükön zajló pszichológiai vizsgálat során gyengébb teljesítményt nyújtanak. Ily módon a hallgató az idegen nyelven megnyilvánuló beszélő nyelvi tudását annak mentális képességeire vetíti ki, azaz a gyenge verbális teljesítményt gyenge értelmi képességként azonosítja.

Ha a többnemzetiségű országok többségi beszélői a fenti ismeretekkel rendelkeznének, talán megértőbbek lennének a más anyanyelvű polgártársaikkal szemben: fel sem merülne bennük, hogy egy más anyanyelvűnek „tökéletesen” kellene tudnia az ő nyelvükön, az államnyelven. És ennek a tudásnak a birtokában talán mi is könnyebben döntenénk amellet, hogy gyermekeinket milyen nyelven tanítsuk.

Semmi nem szól amellet, hogy megfosszuk őket magyar anyanyelvüktől, és azt egy másik nyelvvel helyettesítsük.